

ДРАГУТИН Ј. ИЛИЋ

Београд, 1858.
Београд, 1926.

„Драгутин Илић, књижевни и национални радник,... од оца примио је бунтовност, национализам, и љубав за народну прошлост и поезију. За време свога дугог и бурног живота, он је се много бавио публицистиком и журналистиком, али сав тај обилни рад Драгутина Илића нема неког нарочитог значаја, и по њему би Илић био један обичан родољубиви публициста, којих је у приличном броју било у нашем народу, да се у исто време, и са прилично успеха, он није бавио и књижевношћу“, – писао је у некрологу Драгутину Ј. Илићу *Српски Књижевни Гласник*, 1. фебруара 1826.

Најстарији је син песника и политичара Јована Илића и Смиљане, рођене Николић. Све школе, основну, полугимназију и правни факултет, завршио је у Београду. Учествовао је као добровољац у српско-турским ратовима (1876–1878) заједно са пријатељима Стеваном Сремцем и Браниславом Нушићем. Драгутин Ј. Илић 1883. био је члан београдског одбора за пренос Бранкових костију. Године 1886. постављен је за писара, прво у окружном

суду у Врању, затим у београдском трговачком суду, али је 1887. из политичких разлога морао да напусти и службу и Србију. Исте године објавио је брошуру *Барони у Србији* уперену против краља Милана Обреновића и напредњака. Као емигрант бавио се у Новом Саду, Сремској Каменици, Сремским Карловцима, Госпођинцима, у Румунији и Бугарској, док напослетку није дошао у редакцију загребачког *Србобрана*. 1889. био је амнестиран, а три године касније постаје сарадник Старог Барда, како су савременици називали Стевана Владислава Каћанског, при покретању и уређивању листа *Велика Србија*. После Бардове смрти оснива Лигу Велике Србије, за националну пропаганду у корист неослобођених српских крајева, у првом реду против окупаторских власти у Босни и Херцеговини и у Македоније. Кратко време Драгутин Ј. Илић био је кмет палилулског кварта у Београду. Како је био један од организатора грађанског отпора и крвавих демонстрација приликом протеривања краљице Наталије, опет је морао да се уклони из отаџбине. Једно време уређивао је

новосадску *Засџаву*, а потом, као гост краља Николе, задржава се 14 месеци у Црној Гори. Затим одлази у Русију и Букурешт где покреће часопис *Православни Восџок* на руском и француском језику. Када је руска влада забранила улазак томе листу у Русију враћа се у Београд, где је изабран за библиотекара Народне скупштине. Након избијања Првог светског рата обављао је дужност чиновника српске владе у Русији и Француској. Вратио се из Француске 1919. и био библиотекар до смрти.

Драгутин Ј. Илић је један од најплоднијих српских писаца. Писао је поезију, приповетке, новеле, романе, позоришне комаде, рецензије, критике, приказе и огледе о разним друштвеним и књижевним питањима и појавама. Радови су му објављивани у свим српским листовима, часописима, календарима, алманасима, годишњацима његовог времена. Почео је 1876. стиховима у новосадском *Јавору*, а 1884. објавио је књигу песама. Написао је десетак драмских састава, већином у стиху, од којих су *Краљ Вукашин* и *Саул* награђени од Матице српске.

ПОД ПЕНЦЕРИ-ТЕ

Стојанко, мори Стојанке,
Стојанке, бела Врањанке!
Кога те мајка родила,
На што је оком водила?
Да ли на сунце сјајно,
Или јабланче танано?
Бре гиди џанум, Стојанко,
Стојанко, бела Врањанке!

Јас ли те гледам кроз мале
У тија џанфес шалваре,
Где тихо минаш у дворе,
Како еленче кроз горе:
Не знајем ништа за себе!
Бре леле, леле момиче,
Момиче, зумбул девојче,
Погибо, душо, за тебе!

Кога ти видим две очи,
Две тамне очи, две ноћи,
Каил сам много на тебе,
Јас да те водим за себе:
Па куд ми мајка живује,
Да ми те она милује!
Да живиш како гидија,
Да гучеш како кумрија,
Бре гиди џанум, Стојанке,
Стојанке, бела Врањанке!

ОЈ, ЛЕЛЕ, ЛЕЛЕ

Ш

Шано, душо Шано,
Отвори ми врата,
Јас ти носим, џан'м Шано,
Ђердан од дуката.
Ој леле, леле,
Погидох за тебе,
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе!*

Това лице бело
Снег је са планина,
Гиди Шано твоје чело
Како месечина!
Ој леле, леле,
Погидох за тебе,
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе!

Она уста твоја
Како рујне зоре,
Оно око, душо моја,
Не ке ме изгоре.
Ој, леле, леле,
Погидох за тебе,
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе!

Ноч ли ходи тамна
Јас си туга вијем,
Удравиња твоја Шано
Неда ми да спијем!
Ој леле, леле,
Погидох за тебе,
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе!

Шано, душо Шано,
Отвори ми врата
Ђе ти давам, џан'м Шано,
Ђердан од дуката!
Ој леле, леле,
Погидох за тебе,
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе!

Ђе ти давам, Шано,
Око врат да носиш,
А ја с' да те гледам само –
Ти да се поносиш!
Ој леле, леле,
Погидох за тебе –
Изгоре ми срце моје,
Шано, за тебе! –

* Припев у овој песми узет је из једне враћанске песме.